

Plenum

Onsdag 25.11.2020 kl. 14.00—22.01

6. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ett tilläggsavdrag för forsknings- och utvecklingsverksamhet under skatteåren 2021-2025

Regeringens proposition RP 196/2020 rd

Utskottets betänkande FiUB 24/2020 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 6 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger finansutskottets betänkande FiUB 24/2020 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslaget.

Debatt

15.54 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä esityshän koskee uutta lakia tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvän tutkimusyhteistyön lisävähennyksestä verovuosina 21—25. Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä muuttamattomana.

Asiantuntijakuulemisissa esitystä kannatettiin laajasti. Osa asiantuntijoista on kuitenkin kiinnittänyt huomiota lisävähennyksen edellytyksenä olevan alihankintalaskun markkinaehtoisuuteen ja tästä aiheutuvaan tulkintaongelmaan. Lisäksi asiantuntijakuulemisissa on esitetty huoli siitä, että alihankintalaskun markkinaehtoisuuden vaatimus rajoittaa lain soveltamisalan käytännössä vain tilaustutkimukseen.

Tämän ensimmäisen huolen kohdalla valiokunta korostaa, että alihankintalaskulla tarkoitetaan verovelvollisen hyväksytylle tutkimus- tai tiedonlevittämisorganisaatiolle maksumaa alihankintalaskua siltä osin kuin alihankintalaskun erät liittyvät tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Tällaisen alihankintalaskun hinnoittelun tulee valiokunnan mielestä olla sellaista, ettei laskun ali- tai ylihinnittelun perusteella muodostu valtioneuvoston näkökulmasta välitöntä tai välillistä kiellettyä valtion tukea. Näin toimien tästä ei tule ongelmia myöskään EU-säännösten kannalta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että lakia sovelletaan EU:n yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettuun tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Näin se lähtökohtaisesti kattaa perustutkimuksen, teollisen tutkimuksen, kokeellisen kehittämisen sekä toteutettavuustutkimuksen. Valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena rajata eri tutkimus- ja kehittämistoimintoja esimerkiksi sillä perusteella, onko kyse tilaustutkimuksesta tai tutkimusyhteistyöstä. Lisävähennykseen oikeuttaa laissa tarkoitettu tutkimus- ja kehittämistoiminta, kun muut lain edellytykset täyttyvät. Täten sääntely mahdollistaa laajasti eri tutkimusyhteistyöt tutkimusorganisaatioiden kanssa.

Punkt i protokollet PR 151/2020 rd

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on korostettu esityksen seurannan tärkeyttä, ja juuri näillä valiokunnan täsmennyksillä ja lisäyksillä perusteluissa halutaan varmistaa se, että toteutuu tuo käyttöala, johonka tätä esitystä on laadittu. Seurannassa on tärkeää, että havainnoidaan myös, että se tarkoitus toteutuu käytännössäkin eikä tule hallinnon kautta esimerkiksi ylimääräisiä rajoituksia sen käyttöalaan.

Toivon, että tämäkin hyväksytään yksimielisesti eduskunnassa. — Kiitos.

15.57 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Suomen tavoitteena on nostaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan bkt-osuus nykyisestä 2,7 prosentista 4 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Suomen suhteellinen asema osaamisyhteiskuntana on jonkin verran vuosien mittaan päässyt heikentymään, vaikkakin suomalaisen tutkimuksen taso on toki selvästi maailman keskitason yläpuolella. Se on kuitenkin jäljessä monista tärkeistä verrokkimaista.

Tämän vuoden neljännessä lisätalousarviossa kohdennettiin merkittäviä lisäpanostuksia osaamiskeskittymien ja innovaatiokeskittymien tukemiseen. Erittäin myönteinen on myös nyt käsiteltävä tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennys, joka tulee käyttöön verovuosina 2021—2025. Vähennys on hallinnollisesti yksinkertaisempi kuin aikaisempi vastaavaan tarkoitukseen säädetty vähennys. Vähennyksen voimassaoloaika on viisi vuotta, kun aikaisempi vähennys oli voimassa vain vuodet 2013 ja 2014 eli siis kaksi vuotta. Lisävähennys mahdollistaa laajasti yritysten tutkimusyhteistyön tutkimusorganisaatioiden kanssa. On tärkeää, että eri tutkimus- ja kehittämistoimintoja ei ole rajattu esimerkiksi sillä perusteella, onko kyse tilaustutkimuksesta vai tutkimusyhteistyöstä.

15.59 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Tutkimus- ja kehittämistoiminta on erittäin tärkeää, ja tällä lailla pyritään nyt entistä enemmän saamaan liikkeelle tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Nyt säädetään uusi laki tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvän tutkimustyön lisävähennyksestä verovuosina 21—25. Elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittavat verovelvolliset, jotka tekevät tutkimustyötä tutkimusorganisaation kanssa, saavat tehdä verotuksessa lisävähennyksen. Lisävähennyksen määrä on 50 prosenttia yrityksen tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvien tutkimushankkeiden alihankintalaskuista. Verovähennyksen enimmäismäärä verovuonna olisi 500 000 euroa ja alaraja 5 000 euroa. Kyseessä siis olisi uusi verotuki, joka ei olisi EU-oikeuden näkökulmasta valtion tukea.

Valiokunnan puheenjohtaja kävi läpi tuon alihankintalaskun. Totean vielä tässä hyväksyttävät tutkimuskohteet: Valiokunta pitää tärkeänä, että lakia sovelletaan EU:n yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettuun tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Näin se lähtökohtaisesti kattaa perustutkimuksen, teollisuuden tutkimuksen, kokeellisen kehittämisen sekä toteuttavuustutkimuksen. Valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena rajata eri tutkimus- ja kehittämistoimintoja esimerkiksi sillä perusteella, onko kyse tilaustutkimuksesta vai tutkimusyhteistyöstä. Lisävähennykseen oikeuttaa laissa tarkoitettu tutkimus- ja kehittämistoiminta, kun muut lain edellytykset täyttyvät. Täten säännöstely mahdollistaa laajasti eri tutkimusyhteistyöt tutkintaorganisaatioiden kanssa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on korostettu esityksen seurannan tärkeyttä. — Kiitoksia.

16.01 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kuten edellä useasta puheenvuorosta kuulimme, tässä on kysymys uudeltaisesta lisävähennyksestä, jolla pyritään lisäämään ja

Punkt i protokollet PR 151/2020 rd

tukemaan tutkimus- ja kehittämistoimintaa, ja nyt se tehdään siis tutkimusyhteistyönä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa.

Olemme paljon puhuneet siitä, että Suomessa tarvitaan t&k-toimintaan lisää panostuksia, ja itsekin uskon siihen, että kaikki sellaiset toimet, joilla tutkimus- ja kehitystoimintaa voidaan lisätä, ovat erittäin tervetulleita. Lisäksi tervehdin ilolla sitä, että myöskin etsimme uudenlaisia keinoja yleensäkin kaikkeen mutta erityisesti tähän panostamiseksi.

Uskon, että voimme myös olla yhtä mieltä siitä, että Suomi voi menestyä vain olemalla muita edellä, ja jotta voimme olla muita edellä, niin tarvitsemme juuri tutkimustyötä ja kehitystyötä niin julkisella puolella kuin yritystenkin puolella.

Jäin oikeastaan miettimään ainoastaan sitä, että tässä on kyseessä nyt määräaikainen lisävähennysmahdollisuus ja tärkeää on tietenkin seurata sitä, miten tämä lähtee sitten toimimaan, mutta erittäin tärkeää on myöskin kaikesta positiivisuudesta huolimatta pohtia sitä, vaikuttaako tämä jollain tavalla nyt yliopistojen ja tutkimuslaitosten tutkimusten tekemiseen. Tiedämme, että siellä resurssit ovat rajalliset ja henkilökunnan käyttäminen on rajallista jo nykyisinkin, ja tietenkin tämä voi nyt sitten uhata perustutkimuksen ja opetuksen toteutusta. Toinen tärkeä asia on taloudellinen riippumattomuus, joka on yleensä akateemisessa tutkimuksessa uskottavuuden näkökulmasta tärkeää. Tuleeko tämä jollain tavalla uhkaamaan sitä — tätäkin on tärkeää sitten tässä samalla tarkastella.

Näin ollen katsonkin, että tämä on hyvä asia, positiivinen asia, innovatiivinen uusi asia, mutta pidetään katse siinä, että tällä voi olla myöskin sellaisia seurauksia, joita emme nyt osaa nähdä ja joita sitten emme pidä hyvinä. Siksi on tärkeää, että ennen kuin jatkosta päätetään, niin tehdään kunnon kattava arviointi siitä, mitä tällä on saavutettu ja mitä on kenties menetetty.

16.04 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! On hyvä, että keinot tutkimus- ja innovaatio-työn edistämiseen etenevät. Hallitusohjelmassa tehtiin useita kirjauksia, joilla tilannetta halutaan vahvistaa ja Suomen menestystä tältä osin pitää yllä. Nostan muutaman näistä hallitusohjelmaan tehdyistä kirjauksista.

”Suomeen laaditaan pitkän aikavälin suunnitelma, jonka avulla tki-toimintaympäristö paranee, ja sitä kautta yksityisten ja julkisten investointien ja rahoituksen tasossa tavoitellaan 4 prosentin bruttokansantuoteosuutta.” No, tätä tällä esityksellä ei tietenkään yksinään saavuteta, mutta toivottavasti muistetaan tämä 4 prosenttiyksikön tavoite, kun tätä kestävä kasvun ohjelmaa ja sen sisältöjä pohditaan.

Toinen kohta oli tällainen: ”Selvitetään tutkimusrahoituksen ennakoitavuuteen, pitkäjänteisyyteen ja hyödynnettävyyteen liittyvät haasteet ja mahdollisuudet. Luodaan selvityksen pohjalta toimenpideohjelma tarkoituksenmukaisen tutkimusrahoituksen toteuttamista varten.”

Sitten kirjattiin vielä: ”Luodaan nykyisten toimintamallien pohjalta edellytyksiä eri puolilla Suomea toimiville korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten muodostamille osamiskeskittymille.”

Ja vielä: ”Innovaatio- ja tutkimuspolitiikan hallinnonrajat ylittävää koordinaatiota ja johtamista vahvistetaan läpi valtionhallinnon, edistetään Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten sekä kotimaisten yritysten tutkimus- ja kehitystoiminnan sijoitusmaana ja vahvistetaan suomalaisen tutkimus- ja tiedeyhteisön kansainvälistä kilpailukykyä ja vetovoimaa panostamalla tutkimusympäristöihin ja tutkimusinfrastruktuureihin.”

Eli on kirjattu paljon hyviä tavoitteita, joita tässä nyt tämä esitys osaltaan edistää.

Punkt i protokollet PR 151/2020 rd

Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvän tutkimusyhteistyön lisävähennyksestä vuoteen 25 asti. Esityksen mukaan lisävähennykseen olisivat oikeutettuja kaikki elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittavat verovelvolliset, jotka tekevät tutkimusyhteistyötä määritelmän täyttävän tutkimusorganisaation kanssa. Lisävähennyksen määrä olisi 50 prosenttia yrityksen tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvien hankkeiden alihankintakuluista. Ja laki on tarkoitettu tulemaan voimaan heti ensi vuoden alusta.

Valiokunnassa tätä esitystä pidettiin tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, ja sitä myös kuultavat kannattivat. Valiokunnan puheenjohtaja Koskinen jo esittelikin alihankintalaskuun liittyvää tulkintaa, jota valiokunta ei päättänyt pitämään ongelmallisena, kun toimitaan EU-sääntelyn puitteissa.

Vielä nostan tämän tarpeen seurannasta, jonka täällä muutkin ovat maininneet. Toivotavasti tästä välineestä tulee apua tutkimusrahoitukseen, mutta [Puhemies koputtaa] yksinään tämä ei toki ole riittävä.

16.07 Joakim Strand r: Värderade talman! Ledamot Hopsu tog här väldigt bra upp utgångspunkterna i regeringsprogrammet.

Tässä tulivat hyvin nämä hallitusohjelman lähtökohdat. Kaikki ne toimet, joilla voidaan jollakin tavalla edistää tki-toimintaa tässä maassa, ovat tietenkin tervetulleita, ja tämä on yksi niistä.

Allting som gör att vi kan främja forsknings- och innovationsverksamhet i Finland är välkommet. Ett litet land har ingen annan möjlighet att klara sig på en global marknad — i synnerhet inte när man är beroende av export av högt förädlingsvärde — än att vara bättre och lite fiffigare än andra.

Elikkä pienellä maalla on kaikki mahdollisuudet globaalissa kilpailussa pärjätä, kunhan meillä on hieman paremmat ratkaisut ja tuotteet ja ennen kaikkea kokonaisjärjestelmä.

Edellisessä puheenvuorossani nostin esiin muun muassa sen, että jos miettii sitä valtavaa potentiaalia, mitä energia- ja ympäristöteknologiamarkkinoilla tulee olemaan tulevina vuosina ja vuosikymmeninä, niin erityisesti siinä Suomella on huikea mahdollisuus. Olemme jo vieneet Suomesta komponentteja joko energiantuotantoon, -jakeluun tai kulutuspuolelle kaikkiiin maailman maihin, mutta kun saadaan vielä yhteensovitettuja kokonaisratkaisuja päästöjen vähentämiseksi vietyä joka maailman kolkkaan, niin silloin tullaan varmasti pärjäämään — energia selkeä trendi, toinen tietenkin digitalisaatio ja kaikki, mikä siihen liittyy. Ja kun katsotaan näitä yrityksiä, jotka Suomessa itse vahvasti investoivat tutkimukseen ja kehitykseen ja innovaatioihin, niin on tietenkin tämä selkeä Nokian ympärillä oleva klusteri digin osalta, mutta sitten taas energia on ABB, Wärtsilä ja monta muuta, mutta myös pienemmissä yrityksissä, alihankintaketjuissa ja yhteistyössä korkeakoulujen kanssa on paljon tehtävää.

Itse olen hieman huolestunut Euroopan näkökulmasta. Siitä tänään viimeksi keskusteltiin tulevaisuusvaliokunnassa, muun muassa alustataloudesta, kun niistä yrityksistä maailmanlaajuisesti yli 60 prosenttia taitaa olla amerikkalaisia, hyvin yritysvaltioista, yli 30 prosenttia Kiinassa, hyvin valtiovaltioista, ja taas Euroopassa ja Afrikassa vain ihan muutama prosentti maailman yrityksistä alustatalouden näkökulmasta. Helposti meidät ostetaan

Punkt i protokollet PR 151/2020 rd

pois, eli tästä meidän enemmän ihmislähtöisestä ja vahvaan tietosuojaan pohjautuvasta digikehityksestämme täytyisi vain pystyä tekemään myös vahvuus ja lisää bisnestä, jotta jatkossa pärjätään. Mutta tämä on yksi pieni väline, ja tässä tuli nyt vähän laajempaaakin näkökulmaa, mutta tämä on tärkeä asia. — Tack.

16.10 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Hyvä, että edustaja Strand ottaa vähä laajempaa näkökulmaa, koska siihenhän nämä kaikki esitykset viime kädessä täytyy kytkeä, emmehän me voi tuijottaa vain jotakin hallituksen esitystä.

Itse mietin tätä puheenvuoroa ja sitä, miten tämän esitän — onkohan tämä jo etikettivirhe, kun näin paljon joutuu hallitusta kehumaan. Tämä esitys on erinomainen, siis yksinkertaisesti tämä on erinomainen, ja päinvastoin kuin edustaja Salonen, minä en itse kyllä näe mitään riskiä, että tässä voidaan mennä vikaan. Tässä on yksi pieni pointti, josta lopussa esitän kysymyksen.

Edustaja Kiviranta aivan oikein totesi, ja itsekin olen samaa mieltä, että kyllähän Suomi on aina pärjännyt ja sen pitää jatkossakin pärjätä. Se on tutkimus, kehitys ja innovaatiot, ja se on nyt repsahtanut sinne 2,7 prosenttiin. Siitä ei tietenkään voi ketään syyttää, me olemme joutuneet taloutta sopeuttamaan, ja tämä on just se ongelma, mikä tulee, kun ansaintalogiikka ei välttämättä Suomella ole ollut kunnossa. Kun näitä lukuja nopeasti laskee, niin jos me olemme suurin piirtein nyt 2,7 prosentissa — en tiedä, mitä bruttokansantuote tällä hetkellä on, arvioisin 240 miljardia — niin silloinhan, kun Kiviranta esitti, mikä on myös kokoomuksen näkemys, että me menemme sinne kohti neljää prosenttia 2030, se paketti on suurin piirtein kymmenen miljardia. Ja jos oikein lasken nopeasti, niin julkisen puolen osuus siitä olisi noin kolme ja puoli miljardia, ja silloin tämä raha ei millään suunnitelmalta tule mistään taivaasta vaan siihen pitää oikeasti tehdä oikeita ratkaisuja työelämän, yrittämisen ja viennin eteen.

Kuten jo täällä isossa talouspoliittisessa kuvassa aikaisemmin esitin, niin minulla on se pelko, että nyt kun nämä suojelutoimet ovat ylimitoitettuja — 30 prosenttia ja ankara suojelu 10 prosenttia maa- ja metsäalueista — niin Suomesta ja Suomen metsistä ollaan tekemässä Euroopan fossiilipäästöjen kaatopaikkaa. Tällä politiikalla me emme ikikuuna päivänä pääse 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta tuotekehitys- ja innovaatiomenoissa.

Se varsinainen kysymys: Kun tämä alihankintalasku pitää kohdentaa tutkimus- ja kehittämistoimintaan, niin oliko jaostossa puhetta, onko se vaara — kuitenkin yrityksessä on monenlaista toimintaa — että syntyy tulkintaongelmia, että ikään kuin laskut eivät kohdenukaan juuri tähän vaan sitä käytetään vähän taas eri asioihin? Oliko tämmöistä riskiä? Se on minun mielestäni ainut riski, mikä tähän hyvään hallituksen esitykseen sisältyy.

16.12 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Eestilälle, hyviä huomioita ja hyviä nostoja ja myöskin ihan älykäs kysymys liittyen näihin riskeihin, johon toivon totta kai, että edustaja Koskinen sitten vastaa, siihen, oliko ollut tästä keskustelua.

Itse näen tosiaan, niin kuin tässä on aikaisemmin tullut näissä keskusteluissa, että Suomi pärjää ainoastaan sillä, että se pystyy innovoimaan ja olemaan jatkuvasti askeleen edellä muita, sillä tämmöisiä luonnonresursseja meillä ei Suomessa hirveästi ole ja se ykkösluonnonresurssi kuitenkin on aina ollut suomalaisten älykkyys ja muuntautumiskyky. Tässä kohtaa kyllä tämä 4 prosentin tavoite bruttokansantuotteesta innovaatioihin ja tuotekehitykseen on sellainen, johon on pyrittävä tietoisesti, ja tämä esitys pyrkii tätä viemään puolestaan eteenpäin.

Punkt i protokollet PR 151/2020 rd

Itse näen tällä suurta merkitystä myöskin siinä kohdin, missä kansainväliset investoijat katsovat erilaisiin maihin. Tämä esityshän tuo ennakoitavuutta siihen investointiympäristöön. Tavallaan Suomeen kannattaa tuoda rahaa, koska siellä on nyt tämmöinen työkalu, jolla pystytään näitä vähennyksiä tekemään. Siinä mielessä näen, että hallitus todella otti tässä kysymyksessä askeleen eteenpäin. Itse asiassa tämä on yksi niistä toimista, joiden minä näen olevan pitkällä tähtäimellä mutta myöskin lyhyellä tähtäimellä työllistämistoimia, koska tällä on selkeitä vaikutuksia siihen, että tännepäin kannattaa laittaa rahaa, ja nyt rahaa on myöskin sisäisesti allokoitavissa paremmin näihin erilaisiin hankkeisiin ja sitä myötä pystytään palkkaamaan lisäksi tekemään näitä juttuja. Siinä mielessä varmasti kaikin puolin yliopistosektorilla, yrityssectorilla ja julkisella sektorilla katsotaan, että tämä on tervetullut esitys, ja sitä täällä on myös selkeästi kannatettu yli oppositio—hallitus-rajojen, eli sillä on vahva kannatus — ja erittäin hyvää innovointia tähän innovointityökaluun.

16.15 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on useissa puheenvuoroissa — edustaja Eestilä mukaan luettuna, hän erityisesti — alleviivattu sitä, että tämä on kannatettava esitys kaikilla tavoilla ja ei ole mitään kritiikkiä tähän. Me kaikki, useimmat, olemme yhtymässä siihen, että tutkimus ja tuotekehittely ovat olennainen osa Suomen kilpailukykyä, ellei tänä päivänä jopa olennaisin osa, ja siihen pitää pystyä panostamaan, ja siinähan Suomi tämän oman vahvuutensa teollisena osajana, tuotannollisena osajana maailmalla pystyy näyttämään. Siinä suhteessa tämmöinen tutkimukseen ja tuotekehitykseen tehtävä verovähennyuskannustin on omalla tavallaan paikallaan.

Jos puhemies sallii, niin kun täällä on niin vahva tämä yksimielisyys, niin haluaisin muutaman, sanotaan, duubiotyyppisemmän huomion tähän laittaa, jotta me näemme, että tässä asiassa on myöskin puolensa.

Ihan ensimmäiseksi: Meillä ei ole ihan varmaa tutkittua tietoa siitä, että tämäntapainen tutkimukseen ja tuotekehittelyyn annettava verovähennysoikeus aidosti lisääi dynaamisten vaikutustensa kautta tutkimusta ja tuotekehittelyä yrityksissä. Siitä ei ole varmuutta.

Toiseksi: Tämä selkeästi tulee kaventamaan veropohjaa omalla tavallaan, ja siinä mielessä se on tietysti ongelma, kun meidän tehtävämme on laventaa veropohjaa ylipäätään suomalaisessa yhteiskunnassa, jotta me pääsisimme irti siitä ongelmasta, mistä myöskin Eestilä on samaa mieltä, että me liikaa verotamme työn tekemistä tässä yhteiskunnassa. Täytyisi saada veropohjaa laajemmaksi, ja tässä kohdassa tulee tietty vähennys tähän lisää.

Tällä on myöskin sellainen vaikutus, jos katsomme yritysrakenteita, että tämäntyyppistä verovähennysoikeutta kykenevät hyödyntämään vain suurimmat yritykset Suomessa. Se ei selvästi pienempiin yrityksiin kuitenkaan liity niin vahvasti, mikä sekin täytyy vain huomioida — eikä se ole tässä tapauksessa nyt kielteinen tekijä, mutta se täytyy tässä huomioida.

Ehkä on huomioitava myöskin se, että kun tässä nimenomaan subventoidaan tällä verovähennysoikeudella tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa, jota yritykset voivat tilata esimerkiksi julkisilta laitoksilta ja yliopistoilta ja vastaavilta, niin on tietyn tyyppinen ongelma siinä, että akateemiset laitokset, jotka vapaan tutkimuksen piirissä aidosti toimivat, tulevat yhä enemmän riippuvaisiksi teollisuudesta, taloudesta, kaupallisesta tutkimustoiminnasta. Tällä on oma ongelmallisuutensa, jos laveammassa mielessä katsomme yliopistojen rahoitusta, tutkimustoiminnan suuntautumista Suomessa.

Punkt i protokollet PR 151/2020 rd

Nämä kaikki kannattaa panna tässä huomioitavaksi, ja siinä suhteessa on kyllä hyvä, että tämä verokannustin on nyt määräaikainen luonteeltaan ja myöskin mittakaavaltaan suhteellisen kohtuullinen. Tätä kannattaa vielä selvittää ja katsoa, kuinka ideaali tämä on.

Halusin nämä duubiot tähän asettaa, kun tämä yksimielisyys täällä tuntuu niin vaikuttavalta. On hyvä nähdä tässä nämä ongelmallisetkin puolet.

16.18 Joakim Strand r: Värderade talman! Ihan lyhyesti vain näihin duubioihin: Kyllä minä itse olen aika vakuuttunut siitä, että kyllä kaikella, mikä edistää tällaista julkisen ja yksityisen sektorin tki-kumppanuutta, on valtavasti positiivisia dynaamisia vaikutuksia lähes kaikissa tapauksissa.

Otan nyt yhden konkreettisen esimerkin. Me olemme aika paljon yhdessä yritysten ja korkeakoulujen kanssa tuolla Merenkurkun seudulla Pohjanmaalla tehneet erilaisia hankkeita, muun muassa tilanneet nyt uuden laivan yhdessä Uumajan kanssa. Se laiva on samalla tutkimusalusta. Siellä on korkeakoulut mukana, yritykset mukana, kotimaisuusaste yli 85 prosenttia. Se rakennetaan Raumalla, lähes tuhat henkilötyövuotta. Se on omalta osaltaan vaikuttanut Wärtsilän 200 miljoonan investointiin. Vaasan kahdeksan suurinta firmaa investoivat vähintään 1,2 miljardia Vaasan seudulle seuraavien 3—4 vuoden aikana. Paljon muita hankkeita on meneillään. Ei se johdu pelkästään siitä yhdestä tki-alustasta, mutta siinä ekosysteemissähän on paljon muuta.

Näillä isoilla yrityksillä on valtavan tärkeä rooli näissä tki-verkostoissa, koska se raha niitten kautta valuu nimenomaan pienille ja keskisuurille yrityksille, se valuu korkeakouluille, tutkimuslaitoksille. Se vahvistaa myös niitten korkeakoulujen osaamista ja profiilia heidän globaalissa skabassaan, ja siinä mielessä edustaja al-Tae nosti jo hienosti esiin tämän, että kaikilla näillä toimilla on myös vahva signaaliarvo muille investoijille, sekä uusille että myös näitten globaalien konsernien sisällä. Me olemme tosi riippuvaisia muutamista globaaleista konserneista Suomessa, ja ne käyvät sisäisesti veristä skabaa siitä, missä me teemme tki-toimintaa: onko se Suomessa, onko se Kiinassa, onko se Italiassa, onko se USA:ssa? Silloin tämäntyyppiset paikalliset kumppanuudet ja ekosysteemit ovat äärimmäisen tärkeitä heidän sisäisessä skabassaan, jota pörssiyritykset eivät tule tänne avoimesti ymmärrettävistä syistä avaamaan, mutta meidän täytyy ymmärtää, että kaikki se, mitä me teemme, mikä vahvistaa Suomea heidän konserninsa sisäisessä skabassa, on äärimmäisen tärkeää, ja tämä täytyy huomioida nyt kaikissa näissä panostuksissa ja ennen kaikkea myös näissä RRF-rahoissa.

16.20 Hussein al-Tae sd: Edustaja Strandin puheenvuoron jälkeen on helppo itsekin jatkaa näistä samoista ajatuksista.

Kyllähän minä näen tämän sarjana erilaisia toimia, joilla kannustamme. Minä ymmärrän sen, että yritysmaailmassa pisteytetään erilaisia maita investointiympäristöinä, ja tässä kohtaa minä lukisin, että Suomi sai yhden pisteen plussan puolelle tässä kohtaa, kun katsotaan tätä klusteria esimerkiksi Raumalla tai Vaasassa tai jossakin muualla: miten sinne kannattaa nyt näitä erilaisia hankintoja saada aikaiseksi, jotta ne investoinnit voidaan sinne päin ajaa.

No, toki tässä on pikkasen utopiaakin, ja se on fine, mutta kyllähän me nyt näemme ihan selkeästi, että tämä on askel oikeaan suuntaan. Näkisin tässä sarjassa askeleita, että hyvä seuraava askel olisi pohtia erilaisia veroneutraaliusajatuksia ehkä Yhdysvaltojen tai jonkun muun maan kanssa, jossa on paljon investointirahaa: voidaanko esimerkiksi erilaisten

Punkt i protokollet PR 151/2020 rd

yritysten päämajaa vaihtaa paikasta toiseen niin, että osa toiminnasta voitaisiin esimerkiksi pitää Suomessa. Ja kun tämä veroneutraalius tässä kysymyksessä otetaan esiin, niin voisin kuvitella — ja tästähän on laskelmia — että yhdysvaltalainen investoija ajattelee, että jos se nyt investoi tähän suomalaiseen yritykseen ja luo sinne paljon kasvua — tässä on näitä erilaisia syitä, miksi sinne kannattaa tehdä — niin sen voi jossain vaiheessa myös siirtää tarvittaessa yhdysvaltalaiseen päämajaan. Tässä kohtaa on hyvin todennäköistä, että tätä siirtoa ei välttämättä tapahdu, vaan se innovointi sitten kuitenkin pitkälti myös jää Suomeen. Tästä on hyviä, hyviä laskelmia tehty, ja tälle ajatukselle on paljon kannatusta ja sitä täytyy pohtia, mutta tässä kohtaa näkisin, että jotta me voisimme päästä tähän 4 prosentin tavoitteeseen tuotekehitys- ja innovaatiokysymyksissä, niin meidän täytyy olla itse innovoivia tässä kysymyksessä ja löytää ne kaikki työkalut sen saavuttamiseksi. Raha tulee kyllä pääasiallisesti yrittäjäkentältä ja yrityskentältä, paljon enemmän kuin julkiselta puolelta pitkällä tähtäimellä, ja siihen on pyrittävä Suomessa mutta myöskin Euroopassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt vielä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen.

16.22 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Kiitoksia vilkkaasta keskustelusta. Pari kommenttia tähän kilpailun vääristymismahdollisuuteen.

Suomessahan suuri osa näistä julkisesti rahoitetuista instituutioista on itsenäisiä, ne eivät ole sillä lailla valtion rahojen välittäjiä kuin monissa maissa. Esimerkiksi yliopistolaitos kokonaisuudessaan on irrotettu budjettitaloudesta ja yliopistot ovat tavallaan säätiömuodossa toimivia. Silloin niiden kautta tämmöinen valtiontuen piilevä osoittaminen esimerkiksi alihinnoitellulla tutkimustilausmyynnillä ei vaikuta kovin todennäköiseltä, koska meillä rakenteellisesti on jo ennalta estetty sen kaltaisia tilanteita.

Meillä ehkä se iso kysymys liittyy tuohon, mitä äskeisissä puheenvuoroissa jo jonkun verran kosketeltiin: miten nämä Suomessa tutkimukseen ja tuotekehitykseen satsatut eurot — siis suoraan vaikkapa yliopistojen kautta ja tilaus- ja tutkimusyhteistyön kautta ja verovähennysten kautta tälläkin korotuksella aikaansaatu lisätutkimus — jäävät hyödyttämään suomalaista taloutta, Suomen kasvua ja työllisyyttä täällä. Siinä on se iso riski, että nämä yritysaihiot, ideat ja patentit siirtyvät alihintaan maailmalle. Siellä on tuhansittain pääomasijoitusyhtiöitä, jotka metsästävät ideoita ja uusia innovaatioita ja mahdollisimman halvalla hinnalla vielä, ja ne sitten siirretään skaalattavaksi joko halvan työvoiman maihin tai isojen yritysten maihin — lähinnä Yhdysvallat on silloin se kohdema, jossa sitten tehdään jostakin hyvästä ideasta globaalin mittakaavan toteutus. Tässähän meillä tarvitaan paljon enemmän aktiivisuutta, että Teollisuussijoitus ja valtionyhtiöt lähtevät skaalaamaan näitä pieniä yhtiöitä ja ideoita Suomessa, samoin tietysti yksityiset suomalaiset yritykset, siten, että ne jäävät hyödyttämään mahdollisimman laajalti suomalaista kansantaloutta. Tämän aktiivisuuden — innovaatioiden skaalautumisen, laajentamisen ja toteuttamisen työllistämisen pitämiseksi kotimaassa — pitää olla paljon voimakkaampaa, että me saamme takaisin moninkertaisena sen hyödyn, mitä tutkimukseen ja tuotekehitykseen sijoitetaan joko suorana tukena tai verovähennysten kautta.

16.25 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Innostuin tästä valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Koskisen viimeisestä puheenvuorosta. Nimittäin on täyttä totta, mitä hän puhui siitä, kuinka, sanotaanko näin, helpolla päästämme meidän innovatiiviset yritykset

Punkt i protokollet PR 151/2020 rd

myymään hyvät aihiot näille yrityksille, joilla on mahdollisuutta viedä ne maailmanmarkkinoille. Tämä on kuitenkin tiedostettu eduskunnassa jo pitkään, ja toisaalta yrittäjiltä, tai näiltä keksijöiltä, on tullut palautetta hyvin paljon vuosien aikana. Esimerkiksi Keksintösäätiö aikanaan kyllä konkreettisesti paremmalla tavalla tuki näitä keksijöitä tuotteen ai-hion kehittämisessä siihen kuntoon, että siitä saatiin kaupallinen tuote. Se ei kuitenkaan heidän mielestään enää vastaa tänä päivänä sitä tarvetta, kun he hakevat valtion kautta tu-kea niihin innovaatioihin.

Toivoisin, että eduskunnassa tehtäisiin kunnon selvitys siitä, millä tavalla me voimme nämä innovaatiot saada kansantalouden hyödyksi. Minä en tiedä, kauanko tässä nyt pitää vettä vielä virrata Vantaanjoessa, kun esimerkiksi tässä Slushissa — joka on maailmankuu-lu startup-yritysten kohtaamispaikka ja niitten yritysten, jotka sieltä parhaat marjat poimi-vat — nähdään se, miksi me annamme meidän parhaiden innovaatioidemme valua täältä maasta niin helpolla pois.

Tämä asia olisi hyvin helposti ratkaistavissa siten, että valtion sijoitusyhtiö entistä ag-gressiivisemmin osallistuisi näihin kilpailuihin mukaan ja sijoittaisi varoja näihin innovaa-tioihin. [Johannes Koskinen: Ilmastorahasto tulee sille!] — Toivoisin, että esimerkiksi Il-mastorahaston pääomaa käytettäisiin näihin asioihin. — Itse muistan nytten jo ensimmäi-sen vaalikauden aikana, vuonna 2011 olleella kaudella, kun täällä ramppasi yksi sun toi-nen yrittäjä valittelemassa, ettei saanut valtion taholta mistään apua sijoituksiin, ja monet heistä myivät yrityksensä halvalla pois. Eräskin yritys myi sen hyvän keksintönsä tämän il-maston puhdistuksen osalta kiinalaisille, ja ei tällainen yksittäinen yrittäjä, joka on vuosia yrittänyt saada sitä markkinoille, voi vastustaa kiusausta, kun siinä saa sen elämäntyönsä palkan kerralla käteen mutta menettää samalla valtavan hyvän tulevaisuuden suomalaisten työpaikkojen ja suomalaisten markkinoille pääsemisen hyväksi.

Erittäin hyvä huomio valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajalta, ja toivon, että tätä hal-litus lähtisi työstämään tämän vaalikauden aikana jo enemmän. — Kiitos.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslaget i proposition RP 196/2020 rd enligt betän-kandet. Första behandlingen av lagförslaget avslutades.